

Particulier Historische Buitenplaats De Moeren

Het landgoed De Moeren is gelegen in de gemeente Zundert, in het buitengebied tussen de dorpen Zundert en Rucphen. Het grootste deel van het landgoed vormt een aaneengesloten gebied ter weerszijden van de provinciale weg N638 (Zundert-Rucphen). Het landgoed maakt onderdeel uit van een sterk gedifferentieerde landschapzone van ca. 20 kilometer lang en ca. 4 kilometer breed. Het gehele landgoed bestaat uit bos, heide en landbouw gebieden. Dit geheel wordt gescheiden door vele lanen, singels en houtwallen, die mede het karakteristieke landschap vormen. De Moerse Baan is een van die vele lanen gelegen op landgoed De Moeren. De Moerse Baan maakt onderdeel uit van een bestaand cluster: landhuis met park, In den kleine Anker en In den Anker (een horeca gelegenheid). De oppervlakte van het landgoed bedroeg in 1790 meer dan 1.288 ha en beslaat thans ongeveer 250 ha. Hiervan is circa 116 ha bos, 70 ha cultuurgrond en 35 ha natuurgebied, alsmede enige hectaren wegen en dreven. Afgezien van een verkeerstechnische ingreep is het huis met zijn omgeving gaaf en in oorspronkelijke staat aan de nazaten overgeleverd.

De omgeving waar Landgoed De Moeren onderdeel van uitmaakt is nauw verbonden met de toenmalige turfwinning. De overblijfselen daarvan zijn nog altijd in het gebied terug te vinden. Vóór de ontginningen maakten de ongunstige hoogteligging van het gebied, de slechte bodemgesteldheid en gebrekkige afwatering het gebied weinig geschikt voor bewoning. De vervening ving in de 14^e eeuw aan en heeft geduurd tot in het midden van de 18^e eeuw. De Turfvaart, die nog immer het landgoed van zuidwest naar noordoost doorsnijdt, werd in 1618 en navolgende jaren in het beekdal van de Bijloop vergraven naar het ontwerp van landmeter Thomas Rudd. Via deze Turfvaart voerde men turf af naar verschillende plaatsen waaronder Breda en Roosendaal. Vanuit deze plaatsen bracht men weer allerhande waren mee terug, zoals mest, salpeter en kalk. Tegen het einde van de 17e eeuw nam de vervening af. Toen de vervening ten einde liep, werd de

Turfvaart nog een aantal jaren onderhouden om nog dienst te kunnen doen als afvoer voor het overtollige water.

De geschiedenis van landgoed De Moeren gaat terug tot 1544, toen René de Chalon, heer van Breda, aan Jan Snellen en nog een tiental andere ingezetenen van die stad 52 bunderen "overdolven" moeren onder Zundert werden uitgegeven voor turfwinning. Deze gronden waren gelegen tegen Nieuwmoer en Wuustwezel en maken nog steeds deel uit van het huidige landgoed De Moeren. Na de beëindiging van de turfwinning zijn door Jan Snelle de parten van de overige moerlieden overgenomen. Verscheidene generaties van het geslacht Snellen zijn ook bij latere uitgften betrokken geweest, niet alleen als moerlieden maar ook in hun hoedanigheid van buitenburgemeester van Breda, belast met de brandstofvoorziening van die stad en omgeving. Bij die uitgften werd het bezit van de Snellen's uitgebreid: ook Pannenhoef en de Oude Buissche Heide werden eigendom van de nazaten van Jan Snellen. Het landgoed werd in de 18^e eeuw gesplitst in De Moeren en Vrede-oord. Pannenhoef is inmiddels eigendom van het Brabants Landschap. Ook de Buissche Heide is geen eigendom meer, dit terrein is in 1945 nagelaten aan Natuurmonumenten door Henriëtte Roland-Holst.

De geschiedenis van De Moeren als historische Buitenplaats begint in 1818 met de stichting van het landhuis. Agatha Snellen, echtgenote van Govert George van der Hoeven, was omstreeks 1807 door vererving eigenares van de gronden geworden; de oppervlakte bedroeg toen meer dan 775 bunder (= 1.288 ha). Rond 1818 werden de tuin en het park gesticht en werd het huidige landhuis gebouwd; sinds deze tijd is de familienaam van der Hoeven definitief aan het landgoed verbonden. De gevelsteen van het landhuis draagt dan ook deze naam en het jaartal 1818.